

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRĂȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.

Alelierele tipografiei „Astra” Tf 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GHLBARITIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRĂȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513

Abonamentul anual lei 300 Autorități și Societăți lei 600
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 76 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

1 Octombrie 1942

Anul 105

Cu gândul la ele...

de V. Branisce

Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român și-a ținut duminică Adunarea generală. Intre noi fie zis „adunare generală” este un termen impropriu, pentru că în realitate a avut loc la Sibiu doar o adunare „parțială”.

Când floarea despărțimintelor nu este prezentă, când lipsesc din mijlocul ei înfăptuiri și oameni din regiuni pentru care a fost creată, „Astra” nu poate ține decât adunări administrative, lipsite de caracterul și fastul tradițional.

Dela arhierasca binecuvântare a bisericilor noastre, dela hotărârile cunoscute ale președintelui și până la ultimul raport, gândul celor prezenți a fost îndreptat spre despărțimintele rodnice de altădată, rămase astăzi înafara câmpului de activitate al Astrei.

Cu gândul la ele, la aceste despărțiminte, am urmărit realizările unui an de activitate și din tot ce s'a făcut — și doar s'a realizat și mult și bine — noi am căutat să deslușim ce s'ar mai putea face astăzi.

Inimile noastre au fost acolo. Au rătăcit pe plaiuri dragi, pe plaiuri transilvane, pe plaiurile trecutului. Am văzut despărțimintele „Astrei” încununat de o lumină stranie, de aureola ce o poartă doar sfinții sau martirii. Le-am văzut doborâte la pământ, nu din vina lor. Le-am văzut răvășite, stinghere, cu sufletul pe buze.

Cu gândul la ele, la dreptul lor de viață, la chemarea sfântă pe care o au aceste despărțiminte, am urmărit debaterile adunării dela Sibiu. Pentru că Asociațiunea transilvană a fost creată cu scopul bine definit de a cultiva limba și cultura poporului, singurele bunuri ce în trecutul vitreg nu au putut să ni le înstrăineze.

Pentru afirmarea acestui drept elementar al neamului s'a creat la 1861 în Transilvania încătușată Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român.

Adunarea „Astrei”

de I. Bozdog

Pentru a treia oră s'a ținut adunarea generală anuală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” într'un cadru restrâns, la Sibiu. Vremurile grele, ce le străbate neamul, nu permit acestui altar sfânt, la care slujesc duhovnicii cei mai aleși ai întregului Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, să-și adune fiii sufletești la praznicile îndatinate de altădată, nici să îmbrace haina de sărbătoare și bucurie națională pentru munca înfăptuită, nici să împărtășească noi puteri celor sovătelnici sau neîncrezători prin semnele vădite ale realizărilor ei.

Și totuși prin sobrietatea, adâncile preocupări și realizările unui an de muncă adunarea din 27 Sept. 1942 a dovedit că „Astra” rămâne columna de foc înălțată pe vremuri în pustie, care strălucește și luminează azi la marginile pustiirii și sleirii puterilor neamului, spre care privesc cu nădejde și încredere ochii celor din urgie și necaz.

Atmosfera de profundă reculegere sufletească a celor prezenți și concentrarea voinței tuturor spre ajungerea și înfăptuirea unicului și celui mai apropiat țel al neamului: întregirea ființei naționale cu toate mădularele desprinse, acestea au dat cele mai categorice răspunsuri pe care le-a rostit „Astra” fiilor săi și lumii mari într'o unanimitate în care au vibrat inimile românești de pretutindenea.

Gândul nostru se îndreaptă spre frații, spre scumpa cinstire a celor ce se jertesc pentru desrobirea neamului, — a spus d-l președinte Iuliu Moldovan ca prime gânduri, ale cuvântării de deschidere.

Înalt P. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului și-a exprimat neclintita sa credință și încredere în triumful neamului. „Nădăjdile mele în viitor sunt dârze, neinduplecate și cred în idealul nostru național tot așa de viu, tot așa de tare azi ca și ieri, mâne ca și azi”.

Blajul prin rostul H. S. Victor Macaveiu a reînnoit neștrămutata sa voință de a munci ca să se adeverească azi mai strălucit ca oricând cuvintele lui T. Cipariu „iată prin întemeierea acestei societăți se pune un mare reazim neamului nostru”.

D-l Rector al Universității din Cluj, Dr. Iuliu Hațieganu a arătat că elitele spirituale ale neamului sunt gata „să aprindă focul pe culmi de munți, să facă să răsare „Deșteaptă-te Române” în urechile lumii întregi, că un popor de 18 milioane are încredere în puterile sale...”

În fața acestei impresionante manifestări de voință și hotărâre dârză socotim de o mare greșală împlietatea celor ce ar îndrăzni să atingă acest focar de conștiință românească, sau i-ar micșora prestigiul și i-ar pune la îndoială munca și încordările patriotice.

Cuvinte nesocotite ca cele scrise în preajma adunării generale despre rostul și ființa de azi ale „Astrei” le socotim o nenorocită inspirație, sau dacă sunt sugerate de cineva, o încercare de Herodotat față de unitatea de simțire și muncă a Ardealului pe care oricine ar atinge-o se trece singur între trădătorii cauzei naționale, pe care o slăbește.

Unirea face puterea

de Dr. D. Chirculescu

Vizita recentă a d-lui prof. Mihai Antonescu în Germania este socotită de cercurile germane ca o nouă manifestare a colaborării germano-române. Se mai afirmă că ea constituie o întărire a legăturilor dintre cele două popoare.

În fața teribilei amenințări ruse de anul trecut, întovărășirea celor două popoare a însemnat o întregire reciprocă a mijloacelor de luptă în Răsărit. Românii, prin ei înșiși, nu ar fi putut opune Rușilor o rezistență victorioasă. Deasemenea, Germania, fără petrolul și produsele românești, — așa cum a arătat d-l ministru Braun von Stumm, — ar fi avut un potențial de războiu inferior cerințelor evenimentelor. Numai colaborarea energiilor, vitejei și resurselor ambelor popoare au putut înghițea destinul pe care li-l pregăteau sovieticii.

Această colaborare apare deci ca o măsură de auto-apărare a celor două popoare.

Pericolul rus n'a fost o simplă vorbă. Astăzi încă, deși mult redus, el nu este cu desăvârșire înlăturat. Mâne, chiar lichidat pentru moment, el va cere o continuă și vigilentă strajă, pe care n'o poate face nimeni decât Germania și România, așezate geograficește ca o stavilă neîntreruptă dela Nord la Sud, între Baltica și Marea Neagră, ca un zid de siguranță între Asia și Europa.

De aceea, chiar în lipsa unui comunicat oficial, noile convorbiri sunt înțelese de opinia publică românească.

Continuare în pagina 3-a

FOILETONUL
GAZETEI TRANSILVANIEI

Iubirea mea

Iubirea mea, de-ai fi o floare
Și rouă — asupra-ți n'ar cădea
Și parte n'ai avea de soare,
Te-ai stinge n'cet, iubirea mea,
Și te-aș svârli nepăsătoare.

Atuncia nu m'ar mai durea,
Cum astăzi sufletul mă doare,
N'aș plânge — atunci, când i-aș vedea
Pe toți călcându-te 'n picioare.

Ecat. Pittiș

Timoteiu Cipariu, gazetar

de Șt. Mančulea

— Urmare —

Dar nice acest material tot cât îl avem la dispoziția noastră nu am fost în stare a-l împărtăși în decursul anilor trecuți: încă și mai multe părți din cele începute și promise, nu s'au putut continua și completa.

Un morb care către capătul anului 1869 ne-a apucat și ne-a stors puterile fizice întru atăta, cât toată ocupațiunea literară, ales în scriere ne arunca din nou la pământ, de câte ori ne încercam a mai reprinde peana pentru continuare, — și carele și astăzi durează, mai tot în măsura anilor trecuți, fu pedeca principală, încât dela Sept. 1870 până azi (Nov. 1872) nu am putut da

la lumină decât un singur număr, și cu cel prezent doi.

Tot din aceea cauză nu am putut nice lua la revizuire și completare dicționarul și glosarul nostru, promise cu altă ocaziune, nice a ne ocupa cu completarea gramaticii noastre în partea sintactică, cu atât mai puțin cu alte întreprinderi literare, ce aveam de cuget a le încerca.

Amicii noștri, dar chiar și inimicii, vor ști prețui și scuza din această cauză, atât întârzierea din partea noastră întru edarea acestor doi numeri ultimi din cursul anului IX al acestei foi.

Cum avem de cuget a urma în viitor, pe cât ne vor permite puterile, ne vom declara la călcătul numărului prezent.

INSTANTANEE

Ironiile sorții

Ieri am întâlnit o femeie pe care o cunoașteam. Era acum în doliu. O știam văduvă de mult. Și mai știam că toată bucuria ei pe pământul acesta era un băiat frumos, inteligent pe care-l crescuse ea cu grija cu care crești o floare aleasă. Acest om tânăr, cu sufletul plin de avânt, a căzut deunăzi răpus de glonte unuia imbecil, pe frontul dela răsărit. Erau mari boabele de lacrimi ce se scurgeau din ochii mamei, cum mare trebuie să-i fi fost și durerea. „Am rămas singură. Barem de-ași fi mai avut alți copii“.

Vorbele ei din urmă mi-a adus aminte de un caz citit mai de mult în ziare și care spune clar că, dacă ești sortit să înoptezi singur în viață vei rămâne singur, chiar să ai o droaie de copii. E cazul unei femei engleze, care a avut nu mai puțin decât 22 de copii, de gen masculin. Inconjurată de iubirea copiilor, invidiată de mulți, cât de mândră și fericită trebuie să fi fost această mamă. Ar fi putut crede cineva că într-o bună zi va rămâne singură de tot? Singură ca și mama de care am povestit că și-a pierdut unicul copil. Femeia din Anglia a dăruit țării, în războiul mondial trecut, pe zece dintre fiii ei. Patru au murit în accidente, trei la vârstă fragedă, iar restul de bolii. Printre cei căzuți la datorie erau și doi gemeni care s'au stins în una și aceeași zi pe fronturi diferite. Nurorile ei s'au recăsătorit toate și — cum e soarta uneori ironică — niciuna nu s'a măritat în țară, ci prin colonii. Astfel că nici pe nepoți nu-i poate vedea în jurul ei bătrâna. Trăiește 'n Londra cu o femeie străină lângă ea ca menajeră.

Foarte emoționantă e iarăși amintirea întâmplare, recentă, de care povestește un ziar vienez.

Un cetățean al Reichului a murit moarte de erou în războiul trecut lăsând în urma lui o văduvă și șase copii. Când goarna sună din nou, copiii, acum flăcăi voinici, se adunară sub drapel ca vrednici urmași ai tatălui lor. Mama, rămasă singură cu șase sulii în inimă, tremura de grije. Intr-o zi, una din sulii se înfipse mai adânc. A pierdut un fiu în Finlanda. În Franța căzură doi, alți doi în Rusia. Pe cel din urmă i-l dăruie țara înapoi, socotind că jertfa ei a fost destul de mare. Și totodată orașul recunoscăru a ridicat un bust tatălui acestor fii eroi, la desvelirea căruia a fost invitată să ia parte și văduva cu fiul ei. Femeia, ca să evite oboseala și emoțiile și-a trimis numai copilul. Acesta plecă cu un autobuz în care mai călătoreau 11 persoane. La o cotitură de drum, mașina se izbi de-un alt vehicul și se răsturnă. Câțiva dintre pasageri s'au ales cu leziuni ușoare, alții rămânând teferi. Un singur mort a fost: Băiatul văduvei.

Ecat. Pitiș.

Notița finală are acest cuprins: „Înceind cu numărul prezent cursul de 4 ani (în loc de șase) al acestei foi, în fine am crezut de utilitate a adăuga un mic indice, care urmează pe pagina ultimă, de întreg cuprinsul Arhivului de până aci.

În cât pentru noul curs ce vom să începem în anul viitor 1873, rămânem tot pe lângă programa cursului încheiat, numai forma, tipul și prețul, au încâtva să se schimbe după împrejurările imperioase de sub care nu ne putem trage.

Neputând eda foaia noastră aici (în Blaj) dar de altă parte fiind constrânși a face de aici înainte expedițiunea chiar de aici, nu numai ne cresc speșele, dar ni se perde mult timp cu trimiterea încoace și încolo a manuscrisurilor, corecturilor și a exemplarelor, într-o atâta cât ne este cu neputință a putea publica numerii mai în scurt decât la două luni odată, însă tot în 25 de coale pe an ca și până aci.

Contribuțiuni la viața și opera lui Gheorghe Barițiu

de **Candid C. Mușlea**

— Urmare. —

Cu data de 24 Iulie 1837, No. 7293, guvernul transpune Magistratului cererea și jalba episcopului de Făgăraș către Alteța Sa Principele Ferdinand d'Este.

Acesta la rândul său le-a prezentat guvernului. Episcopul cere ca în cauza injuriei aduse lui Barițiu, să se designeze comisari desinteresați. Tot de aici se vede că absolventul școlii teologice greco-catolice Gheorghe Barițiu nu poate fi încă sfințit preot din cauza vârstei sale înaintate („ob defectum aetatis“).

Noii comisari constată că Barițiu nu a luat în seamă întreita invitare a comisiei de a se prezenta în fața ei, spunând că e persoană bisericească și deci nu este supus jurisdicției civile, prin- ceea ce a lucrat în detrimentul creditorilor lui Marin. Constatând că s'a făcut vinovat de tănuire de efecte, ei cer ca episcopul să-l dojenească cu asprime și să-l îndrume ca, oricând va fi chemat, să se prezinte în fața Comisiei.

Ce s'a mai întâmplat după aceea, nu știm, căci în Arhivă n'am aflat sfârșitul. Tot ce știm este — cum povestește Corneliu Diaconovich foarte sumar în „Foi comemorative la serbarea din 12/24 Mai 1892“ — că „funcționarul Kayser, care atacase școala românească și persoana lui Barițiu, în Vinerea Patimilor otrăvinduse, pieri“.

În numărul de Anul-nou (1942) al acestui ziar, căutând să fixăm datele nașterii și morții copiilor lui Gheorghe Barițiu, spuneam: „Au mai avut o fiică, Maria, despre care nu știm nici când s'a născut, nici unde a fost botezată“. Astăzi cunoaștem și aceste date. Maria s'a născut în Brașov la 20 Martie

1855 și a fost botezată la 31 Martie același an în biserica „Sf. Adormire“ din Brașov-Cetate. Nașă a fost Paraschiva G. Nica, preot botezător Toma Vasiliu, iar moașe Susana Loy. Aceste date le-am aflat ulterior și în „Memoriile lui Gheorghe Barițiu“, publicate de O. Boitoș în „Studii Literare“ No. 1, Sibiu, 1942.

Din informațiunile primite dela d-l Dr. Ioan Papp, prim-președinte al Curții de Apel Cluj-Sibiu, știm că Maria s'a cununat la 19 Februarie 1876 cu avocatul Mihail Bontescu din Hațeg în biserica Sf. Nicolae din Brașov, având ca nași pe Mihail Stănescu și soția Octavia născută Gheorghe Barițiu, iar preot cununător pe protopopul Iosif Barac.

Căsătoria lor a fost binecuvântată cu cinci copii: 1) Dr. Victor Bontescu, fost avocat și ministru, 2) Veturia Victoria, soția d-lui prim-președinte Dr. Ioan Papp, decedată la 31 Ianuarie 1936 în Cluj, care a lăsat nobila dispoziție ca în Hațeg să se înființeze un asil pentru bătrânii săraci*, ceea ce s'a făcut prin actual constitutiv și statutele fundațiunii „Veturia Dr. Ioan Papp născută Bontescu“ semnate la 12 Ianuarie 1941 de către venerabilul prim-președinte și de fiica D-sale Doina Veturia măritată comandor Ioan Fătuțescu, gest vrednic de urmașii lui Gheorghe Barițiu, 3) Virgiliu Bontescu, fost director de bancă în Cluj, 4) Dr. Fabius Bontescu, avocat în Hațeg, mort ca erou în războiul mondial la Chirov, în anul 1918 și 5) Florica Graziela, decedată în anul 1893.

*) Vezi: *Gazeta Transilvaniei*, No. 28, anul 1942.

Doine și strigături hunedorene

Știut-te-o dracul, lele,
Că ți-e trupul floricele
Și gura faguri de miere
Că și eu aș fi luat
Pe vreo zi de secerat...

Fost-am ciobănaș la oi...
N'am dormit pe mușuroi
Că-am dormit pe-o perinuță
Primită dela drăguță...

Foaie verde de scăiet
Vai săracele de fete
Ce necaz mare-i pe ele
Că te-opucă-o mare jele
Când vezi cum se chinuesc
Pe feciori de îi plătesc
Cu bănuți cam mulțișori
Să le joace 'n sărbători;
Mai bomboane, mai de cină
Și o litră cu vin plină...

De când beau vin cu paharul
Mi-am băut boii și carul
Acuma beau cu sticluța
Și-mi beau caii și căruța...

(Auzite dela Andruț Mircea-Boj).

Culese de **Nicolae M. Isac**

RUGA

Fă-mă, Doamne, svon de clopot,
Fă-mă rău ce curge 'n ropot,
Fă-mă iures, fă-mă val,
Fă-mă cântec de caval.

Fă-mă, Doamne, toamna, moină,
Fă-mă o molcomă doină,
Fă-mă floare 'n vârf de deal,
Să privesc peste Ardeal.

Doamne, pentru țara mea,
Fă-mă luminoasă stea,
Fă-mă, Doamne, vânt pe sus,
Vânt năvalnic spre apus...

Dragomir Nichifor

I,

„Noul Archiv

Cu începutul anului 1875 începem un curs nou din Arhivul nostru, tot cu scopul și condițiunile, materia și forma celui de mai înainte, de cât că în loc de a ieși de zece ori pe an, după împrejurările de acum, va ieși numai de 4 ori, însă fără de scăzământ încolo.

Această mică schimbare se făcu numai pentru a câștiga mai mult din timpul necesar pentru redacțiunea și edițiunea acestei foi, care numai se redige în Blaj, iar impresiunea se face într-un alt loc, prin urmare cu pierdere de timp, pentru că umblatul necurmat al manuscrisurilor și coalelor de corectură încoace și încolo, până ce vine numărul la starea de se poate espedia.

— Sfârșitul în n-rul viitor —

Predici în pustiu Convorbire despre sănătate

Mă întorceam aseară cu accelera-tul dela București. În compartiment 2 ingineri români și 2 avocați, dintre care unul avocat în capitală de vreo 40 ani, complet chel, descendent al unei familii dela Ploiești, un foarte bun povestitor. Il vom însemna cu Av. O.

Av. O. Să vă povestesc povestea cheliei mele. Eram încă student. Aveam 19—20 de ani când a început să-mi cadă părul. Mama speriată de această meteahnă îmi dădu 2000 de Lei să mă duc să consult pe renumitul profesor N., cel mai bun dermatolog de pe acea vreme — (acum vre-o 16 ani) din Capitală. Nu-l cunoașteam pe profesor, dar când în clar-obscurul cabinetului său am văzut, că și el e chel, am rămas mut și-mi venea mai curând să fug decât să mai stau să-i spun de ce am venit. Avui și curajul să-i spun profesorului, că am venit pentru chelia mea, care începea, dar deoarece și d-sa este chel, mai bine renunț la consultație. „Stai — tinere — zise profesorul sunt diferite cauze de calviții, ceea ce n'a ajutat la mine, poate să ajute la D-ta. Fă aceste două loțiuni, una mai fluidă și una mai grăsoasă și masează în fiecare seară pielea capului când cu una când cu alta“.

Dar cum pe acea vreme munceam mult, căci eram înscris și la litere și la drept, iară seara rămâneam cu prietenii până pela 1—2 noaptea — bând puțin, dar fumând mult — nu-mi venea la 'ndemână să mai fac tratamentul noaptea ca lunaticii și în noptiera mea dacă aș căuta bine aș da și acuma de acele 2 medicamente.

Subs.: Bine ai făcut, că n'ai mai întrebuitat loțiunile, că și așa nu ți-ai pus ajutor nimic. Cum profesorul nu ți-a spus că trebuie să-ți schimbi metoda de viață? Cum crezi mata, că poate să ajute un medicament local, să fie el de aur și prescris de cea mai mare somitate din lume, când mata, după cum însuși mărturisești, te culcai la 1—2 noaptea, fumași mult și erai cu capul pe carte în camere închise poate 10-12 ore pe zi.

Ceea ce este mai trist este că mata nici nu observai marile și neiertătoare greșeli de viață. Unde aveai mata cele 2 ore de somn fiziologic înainte de miezul nopții, cum putea să-ți ajute vreun medicament din lume, când mata stătea deasupra cărții 10-12 ore pe zi în aer închis și încă mai și fumași mult, la o vârstă când ori ce țigaretă însemna pentru corpul în dezvoltare și formare o doză destul de puternică de otrăvă? Ce știe studentul român, — că nu i-o spune niciun profesor — că nu există un obicei mai binecuvântat decât de a-și face lecțiile în aer liber, citind, plimbându-te prin cine știe ce colț liniștit al unei grădini de provincie sau parc de capitală?

Av. O.: Tatăl meu, cunoscut om politic, se culca în fiecare seară la ora 10 și se scula la 5, suferea de rinichi, în fiecare an pleca în străinătate pentru a consulta cele mai celebre nume, de care auzea și totuși a murit la o vârstă timpurie când ar mai fi putut să trăiască, deși a avut parte de somnul fiziologic de care vorbești D-ta.

Subs.: Cu o singură rândunică nu se face primăvară. Dacă tatăl matale în loc să consulte celebritățile din acea vreme, pe lângă somnul lui așa de bine pus la punct, ar fi avut și un program de multă mișcare 'n liber, raze ultraviolete și băi zilnice de oțelire, ar fi eliminat cu totul alcoolul și tutunul — ar trăi probabil și azi cu toată boala lui de rinichi. Dar medicina aceasta clasică în miopia ei condamnabilă nu vede decât organul bolnav, prescrie medicamentul și uită cu totul regulile generale de sănătate, fără de care, tun să fi de sănătos, nu-ți poți păstra sănătatea, cu atât mai puțin să ți o recâștigi dacă ai pierdut-o.

Av. O.: Nu știi dacă principiile D-tale se pot aplica la toată lumea, dar un lucru știu: abia aștept să pot lichida cu capitala și să mă retrag la țară.

Subs.: Da cred și eu — a trăi ca agricultor la țară este cea mai ideală carieră posibilă — regulile de sănătate vin singure la tine, iară sufletul se purifică încet încet, căci simți pe Marele Creator așa aproape de tine.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Unirea face puterea

de Dr. D. Chirculescu

Continuare din pag. 1-a

Problema amenințării rusești a fost, anul trecut, de o excepțională gravitate și — deși parțial rezolvată azi — ea stăruie încă pentru noi. Ea nu se poate rezolva definitiv decât prin isbândă. Pără această isbândă, nici Germania, nici România n'ar mai exista.

Strângerea rândurilor și strânsa colaborare dintre cele două țări este deci un imperativ al vremurilor de azi.

Se strâng rândurile prin colaborarea economică, prin camaraderia de arme. Se sprijină victoriile pe arme și munițiuni, pe tehnică și strategie. Dar ele se câștigă prin hotărârea în luptă, prin elementul de încredere reciprocă, prin vigoarea și tenacitatea conștiințelor, prin solidaritatea sufletelor.

Și acestea se obțin prin sinceritate și lealitate, — care duc la respectul reciproc, — prin încercarea prietenească de a se înlătura cu înțelegătoare solicitudine tot ce ar putea sta în calea unei apropieri sufletești. Și poporul german și cel român, își datorează aceasta unul altuia.

Pentru propriul lor viitor.

Cuți cel mai vechiu ziar

„Gazeta Transilvaniei“

Din lumea largă

Producția de conserve a Europei.

Fabricile de conserve ale Europei procurau piețelor de desfacere de pe continent aproximativ 3/4 de miliard de cutii cu alimente conservate în primul an de războiu. De atunci până în prezent cererile crescând neconținut, producția a luat și ea deasemeni un mai mare avânt Țările care dispun de cele mai multe industrii în acest gen sunt Germania, Italia și Franța, fiecare posedând între 600—800 de fabrici. Fabricile din Germania și Franța sunt în măsură să prelucraze alimente de orice natură, adică tot ce se poate conserva, fructe, legume, carne și pește, în timp ce celelalte țări europene s'au specializat doar numai în una sau două ramuri. Astfel în Italia predomină conservele de roșii, Belgia livrează mazăre conservată și paste de mere. Norvegia, Spania și Portugalia fabrică mai ales conserve de pește, în timp ce țările din sudul Europei sunt specialiste în conserve de fructe și legume. În România, Bulgaria, Croația și Ungaria au fost amenajate în ultimele luni numeroase fabrici de conserve, în același timp se practică însă în aceste țări pe o întinsă scară conservarea prin mare răcire a alimentelor. Este important de relevat că pentru alimentele conservate cu ajutorul temperaturilor scăzute nu mai sunt necesare cutiile din metal sau sticlă. (RDV)

Secretul coloritului florilor.

Bogatul colorit al florilor, după reieșirile cercetătorului german dr. B. Scharffenberg, are în fond o scară de plecare destul de redusă. Astfel culorile principale și din care doar derivă celelalte sunt următoarele: clorofila, culoarea galbenă carotin, xantophyl, autochior-ul și albastrul sau anthozyan-ul. Dacă țesutul celular al plantei este acid, atunci floarea apare roșie, dacă țesutul este neutru ea apare violetă, iar în cazul țesuturilor alcaline floarea este albastră. La florile albe nu există materii colorante în suc celular, așa că celulele florilor sunt umplute cu aer, iar lumina fiind puternic reflectată, floarea are culoarea albă. (RDV)

TRAGEREA CLASEI I-A A LOTERIEI DE STAT PE CLASE

Colecturile sunt azi deschise în permanență.

MĂINE
JOI 1 OCTOMBRIE
INCEPE TRAGEREA

Satul german cu cei mai mulți copii.

Un sat din Germania cu numele de Freisheim situat pe podișul dela nord-est de Altenahr se poate mândri pe drept cuvânt ca fiind satul cu cei mai mulți copii din Reich. Și într-adevăr din cei 250 de locuitori câți trăiesc în acest sat, 156 sunt copii și tineret sub 20 de ani. Freisheim are astăzi aproape tot atâția tineri câți locuitorii cuprindea acum un sfert de veac în total, căci pe atunci număra doar 160 de suflete. Locuitorii acestui sat sunt fără excepție cu toții mici agricultori, care cu multă trudă duc lupta existenței. (RDV)

Institutul pentru cercetarea cariei

Conducătorul dentiștilor germani, dr. Stuck a însărcinat pe profesorul Euler cu conducerea Institutului pentru cercetarea cariei, ca urmaș al profesorului Hermann Schroeder, decedat de curând.

Untdelemn din semințe de tutun

Una dintre cele mai recente descoperiri în domeniul cercetărilor agricole întreprinse în Reich este că s'a reușit extragerea uleiului comestibil din tutun, mai exact spus din semințele de tutun, care conțin o însemnată cantitate de materii oleaginoase. Deoarece rezultatele cercetărilor sunt foarte mulțumitoare, în curând se va și începe extragerea untdelemnului din aceste semințe. Noua descoperire este de cea mai mare importanță mai ales pentru Ucraina, căci aceasta producând mult tutun, noua industrie ce este pe cale să ia naștere își va găsi aici un teren favorabil. Autoritățile germane de administrație agricolă au și început să încerce în Ucraina diferite specii de tutun pentru a vedea care din ele este cea mai favorabilă, adică dă cel mai mare randament la extragerea uleiului.

Un regiment de artilerie a tras 333.300 de focuri

Un regiment de artilerie din Prusia Orientală a tras dela începutul campaniei din răsărit până la începutul lunii Iunie 1942 în total 333.300 de focuri; aceasta reprezintă 101.000 tone de muniții, pentru a cărei transportare este nevoie de 673 vagoane. Cele mai multe focuri le-a tras regimentul în luna Decembrie, — 81.935 — iar ziua cu cea mai mare activitate a fost 27 Aprilie, când s'au tras 5980 de focuri. Este o dovadă deosebită pentru calitatea armelor germane și pentru îngrijirea pe care o dau soldații germani acestora, faptul că cu toate aceste cifre urlașe de trageri, tunurile sunt încă în bună stare, împotriva tuturor calculurilor, și că țevile n'au trebuit să fie schimbate decât în puține cazuri.

Primăria comunei Satulung
Județul Brașov.

Nr. 2859 1942

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală că, în ziua de 8 Octomvrie 1942, ora 10 a. m., se va ține în localul primăriei din comuna Satulung, județul Brașov, licitație publică cu oferte scrise, închise și sigilate, pentru vânzarea materialului lemnos din pădurea proprietatea comunei Satulung numită Vaida Seria B. 2 parchetul anului 1941/42, cantitatea de lemn de brad și anume: lemn de cherestea 2494,450 m. c., lemn de celuloză 311,758 m. c., lemn de mînă 311,758 m. c. cum și material de fag; lemn de foc 4242,480 m. c. și 1118,505 m. c. lemn de lucru pentru traverse de cale ferată, formate din arbori în picioare.

Vânzarea se va face în bloc cu prețul de strigare de 3.492.855 lei, conform estimației Ocolului Silvic și aprobării dată de Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Consiliul Tehnic al Pădurilor Nr. 311 din 1 Sept. 1942 comunicat cu ordinul Inspectoratului Silvic București Nr. 8352/1942.

Licitația se va ține cu respectarea prevederilor art. 88—110 din L. C. P.

Garanție de 5% în numerar sau efecte garantate de stat din prețul oferit.

În caz de nereușită se va ține a doua licitație în același loc și la aceeași oră în ziua de 19 Octomvrie 1942.

Dosarul conținând toate piesele împreună cu condițiunile se poate vedea în fiecare zi de lucru la primăria comunei Satulung și Ocolul Silvic Săcele—Brașov.

Satulung, la 22 Sept. 1942.

Primar,
C-tin Popa,

Notar,
N. Cîndea.

„BANCA CENTRALĂ“ PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. CLUJ-TURDA

Sucursala Brașov Cefate Piața Libertății Nr. 3

ACORDĂ

Imprumuturi cambiale, ipotecare, cont curent,
pe lombard și pe gaj de mărfuri

PRIMEȘTE

Depuneri spre fructificare la vedere și la termen. REMITE bani și face incasso prin succursalele surori din București, str. Ion Ghica Nr. 2 și din Alba Iulia, Hațeg, Sibiu și Turda

Vinde și cumpără efecte de stat. - Face tot felul de operațiuni bancare.

NICOLAE IRIMIE

Maestru Instalator

Autorizat de Ministerul Economiei Naționale
Direcția II Reg. Minieră cu No. 00.4901 1942.

Execută:

Instalații interne cu Gaz Metan

B R A Ș O V Piața Prundului

TELEFON 3634

Informațiuni

Conferința d-lui comandor Andrei Popovici în sala „Astra” din Brașov

Societatea „Principele Mircea”, din inițiativa D-nei Margareta Bleahu, președinta societății, a aranjat un ciclu din 2 conferințe, cu scopul formării unui fond pentru înființarea unui leagăn de copii în orașul nostru.

Prima conferință a avut loc în ziua de 27 Sept. 1942 la orele 11 dim. în sala „Astra”. D-l Comandor A. Popovici, a vorbit despre viața și activitatea marelui aviator german Udet.

Cu părere de rău amintim că la această conferință cu subiect și scop special, publicul brașovcan nu a participat în număr mare.

Publicul brașovean este rugat, ca la conferința următoare, care se va anunța la timp, să participe în număr cât mai mare, dând astfel sprijinul acestei societăți care s'a gândit totdeauna la ocrotirea copiilor săraci.

Școală de notari la Brașov

Pentru a se putea pregăti elemente bune pentru administrația sateelor noastre, Ministerul de Interne a hotărât înființarea unei școli de notari la Brașov.

Școala va începe să funcționeze în toamna aceasta. Cursurile vor dura 2 ani. Se primesc candidați cu cel puțin 6 clase secundare (liceu sau școli echivalente) în vârstă de cel mult 19 ani. Elevii vor fi bursieri și interni.

După terminarea școlii, absolventul va avea asigurat un post de notar.

Cererile de înscriere, însoțite de actele necesare (extras de naștere, certificat școlar, certificat de bună purtare și de sănătate) se vor înainta la Prefectura județului până la 1 Oct. a. c.

Reînceperea activității premilitare și extrașcolare

Activitatea premilitară și extrașcolară s'a reluat pe ziua de 19/20 Sept. 1942.

Întregul tineret, premilitar și extrașcolar (băieți și fete), este obligat a se prezenta la ședințele educative, la subcentrele respective, în zilele de Sâmbătă după amiază sau Dumineca dimineața.

Concurs

Direcțiunea Spitalului „Gh. Mărzescu” Brașov publică pe această cale concurs pentru școală de surori infirmiere, pe lângă următoarele condițiuni: Școala va dura doi ani; întreținerea este gratuită.

Se primesc eleve cu patru clase secundare, având vârsta de cel puțin 17 ani, până la 30 ani împliniți.

Cererile de înscriere se vor adresa până la 1 Octomvrie 1942 Direcțiunii Spitalului Gh. Mărzescu însoțite de:

1. Extrasul de naștere.
2. Certificat de naționalitate.
3. Certificat de studii.
4. Certificat de moralitate, eliberat de autoritatea comunală și vizat de preotul parohiei respective.
5. Consimțământul scris al părinților pentru candidatele minore.

Vânătoarea cu câni

Se atrage atențiunea tuturor vânătorilor, că exercitarea vânătoarei cu orice fel de câni se poate face numai cu autorizația Inspectoratului de vânătoare al județului, pe baza chitanței de plata taxelor pentru câni. Întreținerea ogarilor și copoilor este interzisă în tot cuprinsul județului Brașov. Pentru acești câni Inspectoratul nu va elibera autorizații. Pentru câni speciali de mistreți se va înainta Inspectoratului cerere legal timbrată, în care se va face și o descriere a cânelui. Înainte de eliberarea autorizațiilor pentru câni speciali de mistreți se va face verificarea cânelui și a semnalmentelor lui.

Cronica Războiului

de **Mardare Mateescu**

Transnistrienii ca Domni ai Moldovei

Odată cu desrobirea ținutului transnistrian al Românilor moldoveni își face loc tot mai mare literatura popularizată despre istoria și episoadele romantice care privesc acest ținut. Faptul are o însemnătate dublă, deoarece aduce foarte multe lămuriri opiniei din țara mamă și totodată limpezește și gândirea fraților eliberați, care de-a-lungul veacurilor de completă întunecare pe țărâm național au rămas în acest domeniu la simplul inventar al legendei și baladei. Râvna care se depune în această direcție răsplătește în mod elocvent eroismul celor care cu prețul vieții lor au făcut să dispară pesimismul abătut asupra noastră într'un trecut apropiat înscriind pentru vecie în cartea cea mare a istoriei bărbăția fără seamăn a neamului românesc.

În cadrul preocupărilor de care amintim, vom menționa articolul apărut sub titlul „Români transnistrienii Domni ai Moldovei” în „Gazeta Cărilor”, care desvăluie o serie de amănunte minunate, adânc grăitoare despre analogia manifestărilor românești, fie ele cât de departe geografic, unele de altele.

Amănuntele se referă la veacul al 16-lea, veac de tranziție între Evul Mijlociu și Evul Modern, iar felul în care ni se vorbește despre stăruința transnistrienilor în apărarea creștinătății amintește de un înaintaș al lor — acesta însă originar de pe plaiuri oltene și ajuns în fruntea păturii conducătoare a Ungariei — de Ioan Huniade, unul din cei mai străluciți soldați ai Europei.

Nume de români transnistrienii care trec Nistrul în fruntea oștilor pentru a pretinde scaunul Moldovei-mame abundă în acest al 16-lea veac. Unii din ei sunt foarte mândri de titlul lor de „moștean cu adevărat” și sunt atât de siguri pe originea lor, încât nu ezită să conteste drepturile la moștenire ale lui Iancu Vodă-Sasul, un fiu al lui Petru Rareș, afirmând că ei și cu Moldovenii din dreapta Nistrului „suntem de-o limbă și de-o seminiție”. Iar Țara, care vorbea prin frunțașii boieri și clerici, uneori, li se închina.

Se pune deci întrebarea, de ce nu-și susțineau acești pretendenți drepturile și în alte provincii românești. Căci fie că aveau unii drepturi, fie că erau mânați de ambiții și patimă politică, un temei tre-

cuia să aibă această oprire la hotarul moldovan. Și explicația vine tot atât de limpede: De temei era *moldovenia* lor, sau *pământenia*, cum i-au zis mai pe urmă legătura de limbă, de sânge și de lege cu cei mai apropiați frați, tot moldoveni, de dincoace de Nistru, unde stăpâneau Domni legiuți, dar numiți de împăratul dela Constantinopol, de străini, de păgâni. Iar Nistrul n'a putut fi nicicând și nici n'a fost vreodată hotar adevărat.

Dar și biserica era legată de ținutul Moldovenilor transnistrienii, odată ce Metropolia Moldovei și Episcopia Hușilor hirotoniseau preoți peste Nistru. Tot astfel gospodăriile, moșiile și târgurile aceluiași proprietari, așezate pe ambele maluri ale Nistrului, erau legate prin nenumărate interese. Au urmat apoi atâtea strămutări și colonizări ale Domnilor și boierilor moldoveni care mergeau până dincolo de Bug și până în stepă.

Au trecut peste aceste ținuturi valurile Căzăcimei, care au dispărut apoi, iar Rușii și Ucrainenii au coborât aici mult mai târziu. Pe loc, neclintit, rămânea străvechea așezare cu drepturi a fraților transnistrienii, urmași ai Geto-Dacilor, romanizați și creștinați. Erau puțini, dar băștinași și stăpâni, gospodari și muncitori pe cele mai rodnice văi și locuri, până în ziua de azi, scoțând în evidență o temeinică permanență istorică, așa cum s'a întâmplat în toate ținuturile românești cutropite de străini.

Și chiar dacă unii din ei au fost „domnișori” fără drepturi, ori n'au fost Domni efectivi, recunoscători, folosul lor pentru viața și unitatea națională a fost mare, prin energia cu care și-au afirmat originea, a lor și a cetelor de soldați care îi urmau.

Așa că acești Români Transnistrienii, Domni ai Moldovei, au contribuit la ceea ce a fost și este, de atunci și până astăzi, aducerea de afluvii puternice și rodnice la crearea sufletului unitar național românesc.

Ne ocupăm în cronicile noastre despre toate acestea deoarece în momentul când oștile noastre victorioase pun temelie de veci întregirii neamului ele dau o lumină de nespuse măreție eroismului dovedit de soldatul român la Prut, la Nistru și la Bug, împodobind astfel calea victoriilor care au rmat.

Situația pe fronturi

Luptele și curățirea dela Stalingrad

La Stalingrad continuă luptele pentru curățirea orașului de centrele de rezistență sovietice. Detașamentele speciale germane continuă metodic această operă de curățire și ele au reușit să pună stăpânire pe un întreg șir de blocuri situate pe malul Volgei și care aparținut organizației partidului comunist.

Numărul centrelor de rezistență

sovietice descrește zilnic, cu toate întăririle și armamentul de care dispun.

Pentru prima dată Rușii au întărit flota de pe Volga pentru a bombarda punctele ocupate de forțele germane. Deasemeni se mai constată că pe lângă trupele regulate comandamentul garnizoanei sovietice din Stalingrad a organizat și batalioane neregulate, unele formate din femei.

Contra-atacurile rusești împotriva forțelor germane dela Nord de Stalingrad au rămas și de data aceasta fără efect.

Frontul din Caucaz

Pe frontul Caucazului înaintarea germană continuă în vederea atingerii celor două obiective principale și anume portul Tuapse, la Sud de Novorossisk și orașul Grozny, centru petrolifer la Sud de fluviul Terek. Aceste operațiuni care se desfășoară în partea de Nord-Est a provinciei Caucazului, în Valea Terekului, ca și în regiunile muntoase din partea de Nord-Est prezintă un deosebit interes.

La Sud de fluviul Terek începe bogata regiune petroliferă Grozny, cu capitala în orașul cu același nume, prin care trec trei conducte principale de petrol, una spre Makaci-Kala pe coasta Mării Caspice, a două spre Tuapse, port la Marea Neagră iar a treia spre Rostov, pe Don. Acum Rușii nu mai folosesc decât conducta Grozny—Makaci-Kala.

În partea de Nord-Vest a Caucazului, la Sud de Novorossisk, trupele germane și aliate, cu toate dificultățile ce le prezintă terenul muntos, acoperit de poziții fortificate, au realizat progrese.

În sectorul central și nordic

În sectorul central al frontului rusec acțiunile locale ofensive ale Germanilor continuă. În cursul ultimelor zile unitățile germane au cucerit mai multe localități.

La Nord de Voronej, în sectorul de jos și la Sud-Est de lacul Ilmen, în sectorul de sus, unde Germanii sunt în defensivă, mai multe atacuri rusești au fost respinse. După o comunicare din Berlin, pe întreg frontul oriental dela 1 până la 24 Septembrie a. c., aviația sovietică a pierdut 2160 aparate față de 157 pierdute de Germani.

Războiul din Mediterană și Pacific

Unități aviatice și unități navale ușoare italiene au atacat baza navală engleză dela Gibraltar.

A fost o acțiune îndrăzneată realizată peste barajele și apărarea anti-aeriană excepțională, cu care e înzestrată baza inamică. Unitățile italiene au reușit să înscrie la activul lor un nou titlu de glorie.

În sectorul Pacificului se înregistrează înaintarea continuă a Japonezilor, peste apărarea americano-australiană. Japonezii au cucerit mai multe înălțimi, câștigând din nou teren, în drumul lor spre Port-Moresby, baza principală engleză din Noua Guineea.

Noul ministru de externe al Japoniei d-l Tani a declarat că anglo-americanii desfășoară acum storfări mari spre a pregăti o ofensivă împotriva Japoniei, dar Japonezii nu se lasă intimidați, fiind hotărâți să lupte și să câștige victoria finală.

Prilejia Româno-Germană

Vizita recentă făcută de d-l prof. Mihai Antonescu la Cartierul General al Fuehrerului după ce fusese invitatul d-lui von Ribbentrop, ministrul de externe al Reichului German, a prilejuit noi manifestații de simpatie româno-germană. S'a arătat cu acest prilej, că România este deținătoarea locului al doilea în marea cruciadă antibolșevică și au fost întărite din nou nădejdele românești în biruința finală a neamului, încununată cu realizarea idealurilor care ne frământă astăzi.

Redactor responsabil
ION BOZDOG